

En meitemarkgåte II

OLA M. WERGELAND KROG & KARI-ANNE GJETRANG

Wergeland Krog, O.M. & Gjetrang, K-A. 2007. En meitemarkgåte II. *Natur i Østfold*: 25 (1-2): 7-8.

I *Natur i Østfold* nr 1-2/2001 skriver Ola M. Wergeland Krog at en meitemarkart på høsten korker igjen sine underjordiske ganger med barnåler fra furu. I ettertid har to personer tatt kontakt og beskrevet likelydende observasjoner. Gåten er ikke først og fremst hvorfor meitemarken propper alle sine ganger med en tett bunt med barnåler, men hvordan den gjør det. Gåten er ikke noe nærmere løsning nå enn den var tidligere, bare bekreftet.

Ola M. Wergeland Krog, 1892 Degernes, e-post: ola@naturkart.no

Kari-Anne Gjetrang, Eikstubben 1B, 1900 Fetsund

*”I forbindelse med gravearbeider på ei hustomt i et gammelt kulturlandskap på plassen Munkebråten i Rakkestad kommune ble gresstorva skrappt bort på et område på ca. 15 kvm. Denne nakne flaten med moldholdig siltjord ble liggende slik hele høsten, og det eneste som ble liggende oppå jorda var en mengde brune barnåler fra tre furutrær som sto inntil. Plassen er vindeksponert så alt løvet fra de nærliggende løvtrærne blåste bort. Utpå seinhøsten fikk jeg se at det sto bunter med brune furubarnåler tett i tett med ca. 20 cm mellomrom. Ved nærmere undersøkelse viste det seg at de var tett sammenbuntet, og sto ned i hull i jorden som små sopelimer. De var dratt ca. 10 mm ned i hullene, som hadde en diameter på 10-13 mm. Hullene var gravet av meitemark, og selv om ingen av markene ble observert og artsbestemt, tilsier størrelsen på hullene og habitatet at det sannsynligvis var vår største meitemark, *Lumbricus terrestris*, som hadde vært i virksomhet.”*

Dette skriver Ola M. Wergeland Krog i en artikkel i *Natur i Østfold* nr. 1-2/ 2001, med overskriften ”En meitemarkgåte”. Året etter ble han kontaktet av Ole Martin Dæhli fra Askim som kunne opplyse om at han hadde observert det samme fenomenet. I sin bakhage hadde han funnet tett i tett med furunålbunter som korket igjen meitemarkhull i bakken. I hagen var det dessuten mange løvtrær og på bakken lå det mye høstløv. Dette indikerer at det ikke er mangel på alternativt

materiale for å tette hullene, men at meitemarken tvert i mot foretrekker nettopp døde furunåler.

I oktober 2005 beskriver Kari-Anne Gjetrang i et brev til Ola M.W.K. det samme fenomenet i sin hage på Fetsund.

Hun skriver som følger:

”En flott søndag i oktober i år skulle det rakes i hagen. Vi begynte først med alle barnålene under store furutrær. De siste 4 - 5 årene har vi opplevd et noe merkelig fenomen; tusenvis av nåler er samlet i små bunter som sitter fra 10 til 30 mm ned i jorda. Vi har forsøkt å undersøke hva dette kan være. Der hvor potetåkeren hadde vært, var det tett i tett med slike bunter, likeledes på et ca 20 m² stort areal under furuer i nordveggen av huset. Så skulle noen hagemøbler flyttes inn. Disse sto på et nylig opparbeidet areal under furuer. Der hadde vi fylt opp ca 5 - 10 cm med subbus (pukk 0 - 20), og her, tett i tett sto nålebunter i grusen! - Merkelig synes vi. Naboen kom for å se på, og sa at han ville ”lete” på internett etter dette. Dagen etter kom et e-brev med artikkelen til Ola M. Wergeland Krog. Dette var meget interessant, og jeg tillot meg å ringe til ham for å fortelle om våre opplevelser.

Heldigvis hadde vi ikke rakt vekk alle nålene, slik at vi kunne ta bilder som viser dette merkelige ”arbeidet” til marken.”

Gåten er altså ikke noe nærmere en løsning, men det er kommet til noen nye opplysninger. Funnene

Fig. 1. Barnålbuntene på subbus i Fetsund høsten 2005. Her ligger buntene mye mer uordnet enn de gjorde i Rakkestad og Askim, trolig skyldes dette at subbus er vanskelig "byggegrunn" for meitemarken. Foto: Kari-Anne Gjetrang

i Askim indikerer at det ikke var mangelen på løv eller annet som gjorde at meitemarken dro barnåler ned i hullene sine om høsten. Meitemarkene i Fetsund hadde også laget ganger gjennom 20 cm med subbus, altså knust stein, som den så hadde korket igjen med furunåler (se fig. 1). Dette hadde den gjort flere år på rad. At meitemarken borer seg gjennom "uspiselig" subbus og så korker hullet med tungt fordøyelige barnåler, indikerer at dette ikke har noe med næring å gjøre. Det er heller nærliggende å tro at den på denne måten sørger for lufting av gangene gjennom vinteren.

Men gåten, altså hvordan kan en meitemark, uten annet å hjelpe seg med enn munnen, klare å stappe barnåler tett i tett ned i hullet sitt – og sannsynligvis nedenfra!, er fortsatt en herlig uløst gåte.

?